

groote lijsters door ons land, vele blijven er overwinteren, andere broeden er — in alle provincies — maar van een uitbreiding van het gebied van de mistel is niets te bespeuren, die interessante plant blijft beperkt tot Limburg. In verband hiermede zou het wel van belang zijn, als onze lezers die het weten, mededeelden waar zij in Limburg of elders de mistel (*viscum album*) hebben waargenomen. Eenmaal heb ik er in de duinstreek een gevonden, die hoogstwaarschijnlijk niet door menschen is aangeplant, dat was op een hooge oude populier op Duin en Daal. Maar die is een paar jaar geleden geveld. Anders, als 't waar is, dat de vogellijm gevoelig is voor kalk in den bodem, zouden we er op de talrijke peppels in de duinen gerust genoeg kunnen verwachten.

Ik hoop, dat onze lezers, die er de gelegenheid toe hebben, eens bijzonder op onze groote lijsters willen letten en mij laten weten, hoe talrijk zij in hun buurt voorkomen en of dat met die nestenplundering in orde is. Mij dunkt, dat laatste moet nog al meevallen, alleen is er kans dat leeuweriken en piepers van hem te lijden hebben, als hij door het grasland springt.

JAC. P. TH.

HET PADDENSTOELENJAAR 1915.

(Vervolg en slot van blz. 15).

AT er zeer vroeg heel veel *Russula*'s voorkwamen, merkte ik reeds op. Onder deze was ook een soort, waarnaar wij al jaren hadden uitgekeken, zonder haar te vinden. De boeken geven n.l. als zeer verwante soorten op: *Russula nigricans* en *R. adusta*. Dit nu was steeds een punt van studie en mycologische twist, want een onzer meende steeds tusschen die zoo vreeselijk algemeen zijnde *R. nigricans*, de echte *adusta* gevonden te hebben! Dat we het tot nu toe altijd mis hadden, bleek ons, nu dit jaar de echte *adusta* plotseling in Zwolle, Ede en Heerenveen (Oranjewoud) is opgetreden en gelukkig is kunnen worden vastgelegd voor de Flora Batava. Maar behoort deze twist dus tot 't verleden, er is helaas weer een nieuwe opgetreden door het plotselinge verschijnen van een plaatjeszwamsoort, waarschijnlijk *Hygrophorus ovinus*, nieuw voor de Flora, en wel heel merkwaardig, tegelijkertijd in wel 5 verschillende deelen van ons land en in vele exemplaren optredende, die ons heel wat hoofdbrekens heeft gekost en ten slotte zonder vasten naam het tijdige met het eeuwige heeft moeten verwisselen. Het is en blijft een mysterieus volk die zwammen!

Ook *Pleurotus*soorten waren er zeer veel dit jaar, waaronder een nieuwe: *Pl. mutilus* uit Huis ter Heide (Mej. J. A. R. v. Stolk), terwijl de in vele

jaren niet voorgekomene *Pl. mitis* door Dr. Meulenhof te Zwolle en *Pl. fimbriatus* door mij in Overveen werden buitgemaakt.

Van *Lentinus cochleatus* werd als vierde groeiplaats in ons land: het Edensche bosch (J. L. F. de Meijere) bekend.

Van de plaatszwammen is nog dit merkwaardige te vermelden dat een echte voorjaarszwam die eind April in onze beukenbosschen verschijnt en niet zeldzaam is nl.: *Tricholoma gambosum* (één der Fransche Mousseron's) een tweede pluk gaf van September tot November, en dit niet alleen in mijn omgeving, maar o. a. ook in Zwolle.

Was tot dusverre het „aardsterren dorado“ de omstreken van Haarlem en 's Gravenhage (behalve G. hygrometricus in 't O. en Z.), Mej. W. v. d. Meulen, liet zien, dat de omstreken van Wapenvelde ze ook herbergen en wel: *Geaster fornicatus*.

Van de slechts van één plaats bekende: *G. mammosus*, bij Bloemendaal, werd door ondergeteekende een nieuwe vindplaats ontdekt op het Keukenhof te Lisse. Ook van de mooiste aller aardsterren: *G. coliformis*, de peperbus, werden 2 nieuwe vindplaatsen ontdekt: 1°. bij Beverwijk (Mevr. M. v. Oyen—Goethals en Mej. Greta Jongens), 2°. bij Aerdenhout (W. Klein).

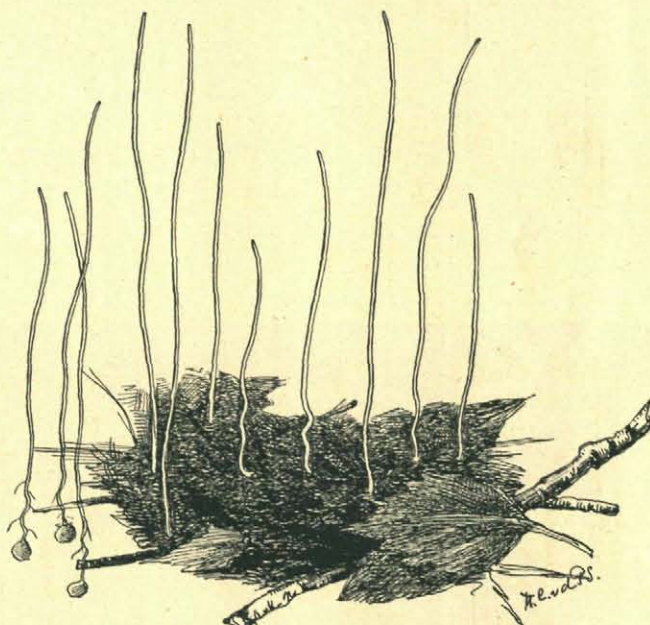

Fig. 4. *Typhula phacorrhiza* Fr.

Een van de aardigste vondsten door mij van dit jaar te boeken, is zeker wel die op de Excursie door mij geleid in de omstreken van Wassenaer van de N. N. V. afd. 's-Gravenhage. Mej. W. E. Kronenberg kwam n.l. aandrigen met een verdord blad met witte rechtopstaande draadjes er op, waarin ik de reeds zoo lang gezochte: *Typhula phacorrhiza* herkende (fig. 4). En dat was nog niet alles, bij het verder doorzoeken van dat boschje vonden we tusschen de afgevalen, bruine kastanjestelen er enkelen, die recht overeind stonden in den grond, maar die bleken geen kastanjestelen, doch zwammen te zijn, die deze stelen volkomen mimicreerden (fig. 5).

Niet altijd is het toegezonden krijgen van paddenstoelen een onverdeeld genot, al is het dan nog wel van nooit gevonden, zeer zeldzame dingen.

Zoo kreeg ik van de Heeren: v. Luyk, Nonnekens en Voorthuyzen in November, toegestuurd: *Gautiera graveolens*, door hen in Hilversum verzameld.

Deze zwam was den vorigen dag, na mijn vertrek uit 't Herbarium 's middags, bezorgd en ik vond haar den volgende morgen, buiten het gebouw gezet, in den Hortus, als één die er smadelijk was uitgegooid. Nu, toen ik het dingetje zelf in de neusgaten kreeg kon ik me dit begrijpen, want het was niet malsch. Precies definieeren waarnaar het rook kon je niet, het was een combinatie van bedorven uien en gas, zeer, zeer sterk. De arme teekenares die haar nu voor *Flora Batava* moest vastleggen! Bij de vondst van het ding, dat onderaardsch groeit, rook men niets, pas bij het doorsnijden begon de penetrante lucht.

Deze vindplaats was de tweede in ons land. De Heer A. Lefebure vond haar in 1912 te Baarn.

De tot deze zwam in nauwe betrekking staande: valsche truffel of *Rhizopogon luteolus* nog niet zoo heel lang en slechts v.n.l. voor het Oosten van ons land bekend, werd mij dit jaar, uit alle streken van ons land en in reuzen-exemplaren toegezonden.

Dit alles in de familie der Basidiomyceten, maar wat er bij die der zakjeszwammen of Ascomyceten in dit jaar voorviel, was niet minder het vermelden waard.

De illusie, dat door het natte voorjaar er een groote toevloed van morieljes zou zijn werd niet verwezenlijkt. Ze kwamen laat en er waren er niet veel.

Een zeldzame morieljesoort: *Gyromitra esculenta*, tot vóór dezen slechts bekend van Apeldoorn (Kok Ankersmit) en Zwolie (Dr. Meulenhoff), werd mij in April en Mei toegestuurd door een gemobiliseerde aan de grens bij Alphen (de Heer J. v. Servellen) en door Mej. J. A. R. van Stolk te Huis ter Heide.

De lezers weten uit Jaargang XX No. 16 van dit blad, dat een geheel nieuwe *Gyromitrasoort* (*G. infula*) in 't najaar 1915 door den Heer Bouman te de Bildt werd gevonden.

Helvella atra, de middelste zwam van fig. 4 is geboekt in onze Hollandsche mycologische annalen als gevonden in ons land, Wageningsche berg, door ? in 1870. Sedert dat jaar niet weer gevonden, krijg ik

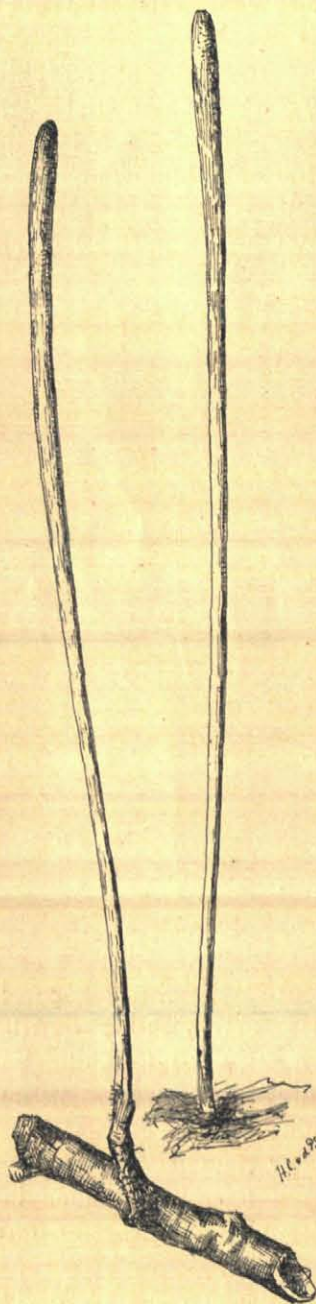

Fig. 5. *Clavaria fistulosa* Fr.

me het fraaie zwammetje, dit jaar in vele exemplaren toegestuurd, niet alleen uit onze duinstreek (*Castricum*) altijd zoo rijk aan *Helvella*'s, maar ook van een

Fig. 6. Links: *Helvella lacunosa* Afz. Middenin: *Helvella atra* König. Rechts: *Helvella (Macropodia) macropus* Pers.

weiland bij Wapenvelde (Mej. W. v. d. Meulen). En.... op beide plaatsen groeiende, zooals Mej. v. d. Pavord Smits haar in fig. 6 heeft afgebeeld tusschen 2 andere *Helvella*-soorten in. Links vindt u de zoo algemeene: *Helvella lacunosa*, rechts de minder algemeene, doch mij ook dit jaar van uit het geheele land toegestuurde: *Helvella (Macropodia) macropus*. Zelfs zonder de kleuren is het gemakkelijk te zien dat *Helvella atra* de middelste, ook het midden houdt tusschen deze beide geheel verschillende andere soorten. De naar beneden gerichte lobbige hoed is van *lacunosa*; de gladde, ronde steel is zuiver van *macropus*.

De kleur van *atra* is, zooals de naam aangeeft, als de zwam versch geplukt is, werkelijk eenigszins zwartachtig, doch al heel spoedig droogt zij op met de kleur van een mengseltje van die van *lacunosa* en *macropus* beide, terwijl er, evenals 't bij *lacunosa* 't geval is, een lichtere en donkere vorm valt waar te nemen. Een en ander is bij 't op de koper-formol-vloeistof bewaarde exemplaren op 't Herbarium nog duidelijk te zien. De vraag is nu: hebben we hier werkelijk met een aparte soort, of met een tusschenvorm van de beide soorten te doen? Daar ze op beide plaatsen tusschen de anderen ingroeiden, is het laatste niet onwaarschijnlijk en dat zou een feit zijn zóó merkwaardig, dat het wel als 't belangrijkste van dit paddenstoelenjaar zou mogen worden genoemd. Het eenige zekere bewijs zou men natuurlijk alleen krijgen door er mee te experimenteren, ze te kweken; en mocht ze zoo vriendelijk zijn volgende jaren nog eens te voorschijn te willen komen, dan zullen we dat ook zeker

Fig. 7. *Cordiceps capitata* Holmsk. op *Elaphomyces granulatus* Vitt.

doen; het is mij echter tot op heden niet gelukt, ooit sporen van *Helvella's* tot kieming te brengen.

Verder werden mij, vanaf Juli tot November, merkwaardig veel herten-truffels (*Elaphomyces muricatus* en *granulatus*) toegezonden, meest met de groen-zwarte: *Cordiceps ophioglossoides*, maar ook verscheidene met de zoo zeldzame: *Cordiceps capitata*, voorheen nog maar een enkelen keer in ons land gevonden. Fig. 7 geeft een pracht-exemplaar van deze hertentruffel met een driekoppige hydra er op (de zwam parasiteert op de truffel) gevonden door den heer De Meyere op het landgoed Hoekelum te Bennekom.

En nu ben ik aan het eind van mijn verslag over 't paddenstoelenjaar 1915, dat vroeg begon maar ook vroeg eindigde. De vrij strenge vorst, die we in November kregen, deed allen zwammengroei in eens staken. December is anders voor den mycoloog nog een vrij vruchtbare maand, maar dit jaar was er letterlijk niets meer te vinden.

Ik wil niet eindigen vóór nog eens allen, die mij dit jaar na mijn oproeping in *D. L. N.* paddenstoelen gezonden hebben, den hartelijken dank van het Herbarium en de Ned. Myc. Ver. over te brengen. Een groot gedeelte van het wederom terugvinden van zeldzame soorten danken we natuurlijk aan die speurderij en welwillendheid van al die bovengenoemden. Ik ontving liefst 167 zendingen en wel van 65 verschillende personen, waaronder ook verschillende „gemobiliseerden“. Totaal zijn er 45 voor ons land nieuwe soorten gevonden en 90 zwammen zijn afgebeeld voor de *Flora Batava*, terwijl veel en mooi materiaal is kunnen worden geconserveerd.

Dat wij ons voor 1916 weer zeer aanbevolen houden behoef ik niet te verzekeren. We zijn prachtig op weg, een overzicht over onze „zwammenflora“ te krijgen.

Rijks Herbarium, Leiden, April 1916.

CATH. COOL.

HOE VAUCHERIA DEN KRINGLOOP SLUIT.

(Vervolg en slot van blz. 11).

NEMEN we na een paar dagen onze suikerwater-cultuur, die we goed in 't licht hebben laten staan, nog eens ter hand en bekijken we nogmaals de groene draden, dan merken we allicht een verandering daaraan op. Terzijde van de hoofddraden steken lichaampjes uit, waarvan we er in Fig. 4 een paar geteekend hebben. Gewoonlijk komen er een horenachtig gedraaide, en een of meer scheef-eivormige uitstulpingen in elkaars nabijheid voor, doch bij *Vaucheria sessilis*, die we hoogstwaarschijnlijk in onze cultuur-flesch hebben, komt er, wat vorm en plaatsing der bedoelde organen betreft, nog al afwisseling voor (zie b.v. Fig. 5 *a* en *b*.) Deze zijdelingsche